

1.1.7

(ואתה הסבות את לבם אחורנית) 9b → (ר"ג אומר) 8b

1. וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו: בראשית פרק לא פסוק ד
2. אני צייתי למקדשי גם קראתי גבורי לאפי עליזי גאנותי: ישעיהו פרק יג פסוק ג
3. ואכלו את הבשר בלילה הזה עלי אש ומצות על מררים לאכלהו: שמות פרק יב פסוק ח
4. ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והפיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה': שמות פרק יב פסוק יב
5. וככה תאכלו אתו מתניכם חגרים נעליכם בגדליכם ומקלכם בגדכם ואכלתם אתו בחפזון פסח הוא לה': שמות פרק יב פסוק יא
6. ולא תותירו ממנו עד בקר והותר ממנו עד בקר באש תשרפו: שמות פרק יב פסוק י
7. כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשכון שמו שם תזבח את הפסח בערב כבוא השמש מועד צאתך ממצרים: דברים פרק טו פסוק ו
8. שמור את חדש האביב ועשית פסח לה' אלהיך כי בחדש האביב הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה: דברים פרק טו פסוק א
9. ויסעו מרעמסס בחדש הראשון בחמשה עשר יום לחדש הראשון מפקחת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים: במדבר פרק לג פסוק ג
10. דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב: שמות פרק יא פסוק ב
11. ויאמר לאברהם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדים וענו אתם ארבע מאות שנה: בראשית פרק טו פסוק יג
12. וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכש גדול: בראשית פרק טו פסוק יד
13. וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את מצרים: שמות פרק יב פסוק לו
14. מלכי צבאות ידדון וידון ונות בית תחלק שלל: תהלים פרק סח פסוק יג
15. ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה ויאמר לה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם: שמות פרק ג פסוק יד
16. ענני ה' ענני וידעו העם הזה כי אתה ה' האלהים ואתה הסבת את לבם אחורנית: מלכים א פרק יח פסוק לו

I אגדות:

- a Advice: given to sons from fathers
- b Observations: about Medeans and Persians (vv. 41-42)

II Analysis of ר"ג's position

- a ר"ג follows הלכה שמואל
- b בריתא (רשב"י): possible to read שמע twice in one night and fulfill both day and night readings
 - i Construct: if he reads once just before sunrise and once just after sunrise
 - ii Note: reason it's called "night" after sunrise – some people still asleep
- c בריתא (רשב"י בשם ר"ע): possible to read שמע twice in one day and fulfill both day and night readings
 - i Construct: if he reads once just before dawn and once just after dawn
 - ii Note: reason it's called "day" before sunrise – some people already awake
 - iii Ruling (ריב"ל): follows בריתא
 - 1 Note (ר"ז זירא): but he may no longer say השכיבנו (if reading night reading after morning reading)
 - 2 Observation: ruling in accord with בריתא wasn't stated explicitly but inferred:
 - (a) Case: 2 students were drunk at ריב"ל's son's wedding, he advised them to read as we could rely on רשב"י "in a pinch".

III Analysis of the story in the משנה

- a Question: until now didn't his sons know his position?
- b Clarification: they asked him if הלכה כרבים (and חכמים disagree with him) or if they essentially agree and state "midnight" as an ab initio precaution? (answered: they agree with him; it's a precaution)

IV Analysis of final clause in the משנה – 2 examples from the מצוות of מקדש that apply all night

- a Observation: מצוות is omitted, highlighted by its inclusion in parallel בריתא of "all-night" (all night) ר"ע follows בריתא (מה"ת – חצות is only eaten until פסח) ראב"ע follows משנה
 - i Resolution: בריתא follows משנה
 - ii בריתא:
 - 1 בלילה הזה v. 3-4 both use דאב"ע in v. 3, it means "חצות" → in v. 4, must be eaten by חצות
 - 2 v. 5 indicates that it is eaten until moment they have to leave (in morning)
 - (a) However: use of בלילה is to preclude eating it (like other קדשים) during the day
 - (b) And: הזה – preclude it being eaten for 2 nights and intervening day (inversion of normal שלמים)
 - (i) Counter: ראב"ע infers that from v. 6, and בקר always means "the morning after"
 - iii Note: their dispute parallels an earlier dispute יהושע ר"א vs. ר"ב in interpretation of v. 8
 - 1 Explanation (ר"א אבא): all agree that they were saved at night and left at morning; dispute is "whose חפזון"

V אגדות:

- a Vv. 10-12: reason ה' "requested" that בני" ask Egyptians for gold, silver and clothes
- b Vv. 13-14: description of results of this "borrowing"
- c Vv. 15-16: explanation of double usage in each verse